

Huvudman

Stockholms kommun
registrator.utbildning@edu.stockholm.se

Ärendet

Tillsyn av Spånga gymnasium i Stockholms kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 12 juni 2023

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Stockholms kommun avseende brister rörande studiehandledning på modersmål. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del. Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar, utredning om särskilt stöd, ämnen och kurser på introduktionsprogram, garanterad undervisningstid vid introduktionsprogram, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och utformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogram.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2023 genomfört en tillsyn av Spånga gymnasium i Stockholms kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra anpassningar, utredning om särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, ämnen och kurser på introduktionsprogram, garanterad undervisningstid på introduktionsprogram, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och utformning av den individuella studieplanen vid introduktionsprogram.

Skolinspektionen har den 12 juni 2023 beslutat att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande extra anpassningar, utredning om särskilt stöd, studiehandledning på modersmål och ämnen och kurser på introduktionsprogrammet. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Stockholms kommun en anmärkning rörande garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och utformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogram.

Stockholms kommun har den 8 januari 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har vid ett tillsynsbesök den 23 januari 2024 genomfört intervjuer lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram och beslut om minskad undervisningstid på introduktionsprogrammet. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Stockholms kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmål

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 12 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i Spånga gymnasiet arbete att erbjuda elever studiehandledning på modersmål. Detta då det fanns elever som var i behov av studiehandledning på modersmål, men som inte erbjöds det.

Huvudmannen har redovisat att de elever som fortfarande går kvar på Spånga gymnasium som Skolinspektionen namngav i intervjumaterialet vid tidigare tillsyn

har blivit erbjudna studiehandledning. I redovisningen framgår det att 77 elever på Spånga gymnasium har blivit erbjudna studiehandledning.

Lärare uppger i intervju att eleverna har informerats om rätten till studiehandledning på modersmål. Lärarna uppger vidare att mentorerna samlar in information från eleverna om vilka språk eleverna har och hur många som har behov av studiehandledning. Av intervjuer med lärarna, representanter från elevhälsan och rektor framgår det att tre elever inte har erbjudits studiehandledning på Mabana och Kinesiska. Anledningen är att utbildningsförvaltningens Språkcentrum inte har fått tag i studiehandledning på grund av ovanliga språk.

Skolinspektionen har ställt kompletterande frågor till huvudmannen om de tre eleverna. I skriftlig komplettering från huvudmannen framgår det att Språkcentrum söker efter lärare i språken, men inte hittat någon hittills. Så snart det finns lärare att tillgå kommer eleverna enligt rektorn att erbjudas studiehandledning.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende studiehandledning på modersmål. Av utredningen framgår det att tre elever inte har erbjudits studiehandledning på modersmål. Tillsynen visar att skolan gjort ansträngningar för att tillgodose alla elevers behov av studiehandledning på modersmålet och att ett flertal elever nu har fått sådant stöd. Mot bakgrund av att rektorn gör ansträngningar och försöker att anställa studiehandledare även i de språk som saknas, Mabana och Kinesiska, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2) eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Stockholms kommuns verksamhet vid Spånga gymnasium uppfyller

inte författningarnas krav vad gäller att ge alla elever studiehandledning på modersmål enligt deras behov. Den kvarstående bristen avser ett fåtal elever. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen genom att göra ansträngningar för att erbjuda alla elever studiehandledning på modersmål vidtar rättelse och finner därför anledning att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 12 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i Spånga gymnasiet arbete med extra anpassningar.

Huvudmannen har redovisat att samtliga av skolans elever togs upp under hösten på de konferenser kring extra anpassningar som genomfördes på Spånga gymnasium. Representanter för elevhälsan berättar i intervju att elevkonferenserna ägde rum på studiedagarna under höstlovet och att anpassningarna dokumenterades i ett dokument som finns tillgängligt för lärarna. Lärare uppger i intervju att de kan ge alla elever någon form av extra anpassning och att de extra anpassningarna följs upp och utvärderas.

Rektor berättar i intervju att skolan har en utvecklingsgrupp som arbetar med extra anpassningar. Rektor uppger vidare att skolan frågar eleverna i enkäter, tittar på vad de får, vad de behöver och sprider det i kollegiet.

Skolinspektionen har tagit del av dokumentation där elevernas extra anpassningar framgår och vilken klass de går i.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning om särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har redovisat hur många elever som har anmälts för utredning av behov av särskilt stöd under perioden 1 april – 15 december 2023 och en beskrivning av hur anmälningsförfarandet går till. I redovisningen framgår det att åtta elever har anmälts för utredning av behov av särskilt stöd.

Lärare uppger i intervju att anmälningen av elever som är i behov av utredning av elevens behov av särskilt stöd sker med en blankett som man mejlar till en funktionsbrevlåda. En lärare uppger vidare att anmälan leder till att en utredning startas.

Enligt rektorn kommer anmälan om utredning till elevhälsan där han sitter med. Rektorn uppger i intervju att anmälningsförfarandet finns beskrivet i skolans elevvårdsplan och att planen har kommunicerats till lärarna. Rektorn uppger vidare att en utredning alltid startas när en elev anmäls för utredning av behov av särskilt stöd. Rektor har för Skolinspektionen visat den modul där anmälningar tas emot och vilka elever som är anmälda för utredning.

I intervju med lärare framgår det att en elev som befaras att inte nå kunskapskriterierna inte är anmäld för utredning av behov av särskilt stöd. Lärare uppger i intervju att eleven anmäldes för utredning av behov av särskilt stöd förra året, men behöver anmälas igen. I intervju med representanter för elevhälsan framgår det att det inte har blivit någon utredning för att eleven inte ville delta. Rektorn uppger i intervju att han tror att eleven har slutat på skolan.

Skolinspektionen har ställt kompletterande frågor till huvudmannen om eleven. I skriftlig komplettering framgår det att eleven har anmälts till rektor för utredning av elevs behov av särskilt stöd och att en pedagogisk utredning är påbörjad.

I intervju med representanter från elevhälsan framgår det att en elev i december 2023 anmäls till rektor för utredning av elevs behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har ställt kompletterande frågor till huvudmannen. I skriftlig komplettering framgår det att en pedagogisk utredning har påbörjats för eleven.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska

även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Ämnen och kurser på introduktionsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 12 juni 2023 att det fanns elever på introduktionsprogrammet språkintröduktion som läste grundskoleämnet engelska trots att de redan hade godkända betyg i ämnet.

Huvudmannen uppger i en skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder att skollredningen har säkerställt att eleverna endast läser de kurser och ämnen som de inte tidigare har betyg i. Elevernas scheman och betyg har gått genom. Enligt huvudmannen läser eleverna endast kurser och ämnen de inte har betyg i. Detta gäller både grundskoleämnen och gymnasiekurser.

Rektorn uppger i intervju att ingen elev läser om ett ämne som eleven redan har fått betyg ifrån årskurs 9. Rektorn har vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan även visat en datafil med information om varje elev avseende vad som eleven ska genomföra, vad som är avklarat och vad som eleven får undervisning i nu. Rektorn uppger att elever bara får läsa kurser som de inte har betyg i.

Rättslig reglering

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnen svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån de bedömningar som ska göras enligt 6 kap. 7 § och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnen. (6 kap. 8 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Garanterad undervisningstid vid introduktionsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 12 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i Spånga gymnasiums arbete avseende garanterad undervisningstid på introduktionsprogram. Skolinspektionen konstaterade bland annat att det förekom att elever läste om ämnen trots godkända betyg samt att aktiviteter som inte kan betraktas som undervisning räknades med vid skolans beräkning av elevernas garanterade undervisningstid.

Huvudmannen redovisar skriftligt att man tagit fram en mall som stöd för rektors beslut att minska omfattning av en elevs undervisning om det finns särskilda skäl. Huvudmannen har den 17 oktober 2023 informerat om mallen, var den finns och förtydligat att dessa beslut måste fattas för de elever som har särskilda skäl att ha färre undervisningstimmar än 23 timmar i veckan. På samma möte har huvudmannen informerat om vad som kan definieras som undervisning respektive utbildning.

Lärare och rektorn uppger i intervju att eleverna på introduktionsprogrammet erbjuds 23 timmar i veckan. Lärare uppger vidare att det ska finnas bra skäl och att skolan inte minskar undervisningstiden bara för att eleven vill det. Rektorn har vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan även visat en datafil med information om varje elev avseende vad som eleven ska genomföra, vad som är avklarat och vad som eleven får undervisning i nu. I samtliga fall som visas upp har eleverna över 23 timmar undervisningstid. I flera fall har elever 23,5 timmar per vecka och i några fall mer än så.

Enligt rektor framgår inte alltid de särskilda skälen i beslutet om att minska undervisningstiden. Rektor uppger vidare att skälen skulle vara för utpekande för eleven.

Skolinspektionen har tagit del av fem beslut om att minska undervisningstiden. I beslutet framgår dagen för beslutet, vad beslutet innehåller och vem som har fattat beslutet.

Rättslig reglering

I skollagen avses med undervisning processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter tillskollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Utbildningen på introduktionsprogram bedrivs i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i

veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl. (17 kap. 6 § skollagen)

I förarbetena till bestämmelsen anges följande. Möjligheten att göra undantag från den minsta garanterade undervisningstiden är begränsade, eftersom tiden för lärande, tillsammans med kvaliteten på undervisningen, är en av de viktigaste faktorerna för elevers måluppfyllelse. Skälen för undantagen bör vara hänförliga till elevens behov. Exempel på sådana skäl kan vara att en elev genomgår en medicinsk behandling, har en neuropsykiatrisk problematik eller funktionsnedsättning som gör att eleven har svårigheter att vistas i skolmiljön på heltid eller behöver långa raster mellan lektionerna. Flera andra stödåtgärder först bör ha prövats innan huvudmannen fattar beslut om minskad undervisningstid av sådana skäl. I vissa fall kan det dock vara uppenbart att undervisningstiden behöver minskas t.ex. på grund av en genomgripande medicinsk behandling. (prop. 2017/18:183 s. 94)

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. En motivering får helt delvis utelämnas, om det är nödvändigt med hänsyn till skyddet för enskildas personliga förhållanden. Om motivering har utlämnats ska myndigheten om möjligt ge en motivering i efterhand, om någon enskild begär det och det behövs för att han eller hon ska kunna ta vara på sin rätt. (32 § förvaltningslagen[2017:900])

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån 32 § förvaltningslagen att de särskilda skälen varför en elev behöver minska sin undervisningstid på introduktionsprogram inte behöver framgå i sin helhet av beslutet. De särskilda skälen kan innehålla uppgifter om enskildas personliga förhållanden. Av utredningen framgår vidare att elever nu erbjuds minst 23 timmar undervisning per vecka samt att huvudmannen i övriga fall fattar beslut om att reducera elevens undervisningstid utifrån särskilda skäl. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område.

Beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 12 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i Spånga gymnasiums arbete avseende författningarnas krav på att en utredning om särskilt stöd ska avslutas med ett beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram för eleven.

Huvudmannen redovisar att ärenden och beslut om åtgärdsprogram når rektor via en modul i den digitala skolplattformen. Där framgår utredningen, vilka som medverkat samt motivering till resultatet. Rektor fattar sedan beslut, även beslut i ärenden som inte leder till åtgärdsprogram.

Rektor uppger i intervju att han alltid fattar ett beslut om att upprätta eller att inte upprätta ett beslut om åtgärdsprogram när utredningen är avslutad.

Huvudmannen har redogjort för antal utredningar som avslutats mellan den 1 april och 15 december 2023 och att samtliga dessa har avslutats genom ett beslut om att upprätta åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram. (9 kap. 6 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Uppformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 12 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i Spånga gymnasiet individuella studieplaner på introduktionsprogram.

Huvudmannen har redovisat fem individuella studieplaner på introduktionsprogram där målet med utbildningen finns dokumenterat. Huvudmannen redovisar också att man inom det systematiska kvalitetsarbetet, arbetar vidare med hur elevernas mål ska framgå, så att de blir uppföljningsbara.

Rättslig reglering

En elevs individuella studieplan ska innehålla uppgift om vilken studieväg eleven går på, de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort, övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program, om eleven följer ett

utökat program och i så fall vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet, om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort, om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka kurser som har bytts ut, när det är aktuellt: elevens studier i grundskolans ämnen, och om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om utbildningens mål och längd, delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot. (1 kap. 7 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist

Utredaren Peter Sjöberg har varit föredragande i ärendet.